

ՄԱՍ 2 • ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանը տողերի արանքում

Ինչ է նշանակում լեհական բաց տվյալների
պատկերը Հայաստանի համար՝
եզրակացություններ և առաջարկություններ

Հինգ եզրակացություն, չորս վերլուծություն, առաջարկություններ վեց
հասցեատիրոջ: Առաջին մասը նկարագրում է, թե ինչ կա. այս մասը
հարցնում է, թե դա ինչ է նշանակում:

Հեղինակներ՝ Պետրոս Թովմասյան և թիմը

Կովկասյան սոցիալական նորարարության ցանց (CSIN) • Միջազգային և անվտանգության հարցերի
հայկական ինստիտուտ (ՄԱՀՀԻ / AIISA)

ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Հինգ եզրակացություն

Առաջին մասը նկարագրում է, թե ինչ կա: Երկրորդը հարցնում է, թե դա ինչ է նշանակում Հայաստանի հաստատությունների, սփյուռքի և հետազոտողների համար: Մեկնաբանությունները մերն են. թվերը՝ dane.gov.pl-ից, 2026 թ. սեպտեմբերի 13-ի դրությամբ:

- 1

Հայաստանը Լեհաստանի տվյալներում վարչական ներկայություն է, ոչ թե քաղաքական թեմա:

Լեհական պետությունը Հայաստանի մասին տվյալ ստեղծում է այնտեղ, որտեղ վարչական ընթացակարգ կա՝ վիզա, սահման, քաղաքացիություն, դպրոց: Այնտեղ, որտեղ պետք է քաղաքական որոշում՝ առանձին ծրագիր, առաջնահերթ երկիր, նվիրված հավաքածու, Հայաստանը բացակայում է:
- 2

Միգրացիոն կապը 2022 թվականից նոր մակարդակի վրա է և կայունանում է:

Մուտքերը 2020 թ. 4 149-ից հասել են 21 989-ի 2022 թ. և պահպանվում են մոտ 20 հազարի սահմաններում. աշակերտները՝ 196-ից 681: Վիզաների նվազումը 2023–2025 թթ. մուտքերի կայունության ֆոնին հուշում է, որ կապը վիզայից անցնում է կացության:
- 3

Ամենակայուն լեհական ալիքը Հայաստանին առնչվող աշխատանքի համար ներքին է՝ ազգային փոքրամասնության դրամաշնորհները:

Երեք լեհահայ կազմակերպություն ամեն տարի ֆինանսավորում է ստանում Ներքին գործերի նախարարությունից, ևս մի քանիսը՝ պարբերաբար, մինչդեռ Արտաքին գործերի նախարարության զարգացման և մարդասիրական մրցույթներում Հայաստանը մեկ անգամ է հանդիպում: Հայաստանի հետ աշխատողների բնական գործընկերը Լեհաստանում լեհահայ համայնքն է:
- 4

Տնտեսական կապն աճում է առանց տվյալների:

Գյուղատնտեսական-պարենային արտահանումը Հայաստան 2020–2023 թթ. հնգապատկվել է՝ 5,0-ից 24,9 մլն եվրո, բայց առևտրի ընդհանուր պատկերը պորտալում չկա: Աճը տեսանելի է միայն մեկ նախարարության մեկ ֆայլում:
- 5

Տվյալների բացերը քաղաքականության բացեր են, և յուրաքանչյուրն ունի հասցեատեր:

Պայմանագրերի գրանցամատյան, զարգացման ծրագրերի բազա, առևտուր ըստ երկրների, մարդահամարի ազգային կազմ, կացության թույլտվություններ: Հինգ բաց, հինգ լեհական հաստատություն, որոնց կարելի է դիմել, և հինգ հայկական հաստատություն, որոնք կարող են դա անել:

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ 1

Վարչական ներկայություն, քաղաքական բացակայություն

«Ukraina» բառի 1 182 արդյունքի և «Armenia» բառի զրոյի տարբերությունը որակական է, ոչ քանակական: Ուկրաինայի մասին լեհական հաստատությունները 2022 թվականից ստեղծել են նվիրված հավաքածուներ՝ փախստականներ, աշակերտներ, ուսանողներ, ֆինանսական աջակցություն, սահմանի իրավիճակ: Դրանք քաղաքական որոշման հետևանք են, ոչ թե վարչական առօրյայի:

Հայաստանի, Վրաստանի, Մոլդովայի և Ադրբեջանի զրոն ցույց է տալիս, որ խնդիրը տարածաշրջանային է. Հարավային Կովկասը լեհական բաց տվյալներում որպես թեմա գոյություն չունի, թեև Վրաստանն ու Մոլդովան, ըստ Լեհաստանի զարգացման համագործակցության 2021–2030 թթ. բազմամյա ծրագրի, առաջնահերթ երկրներ են:

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 1

Առաջնահերթությունն ինքնին տվյալ չի ծնում. տվյալ ծնում է վարչական ընթացակարգը:

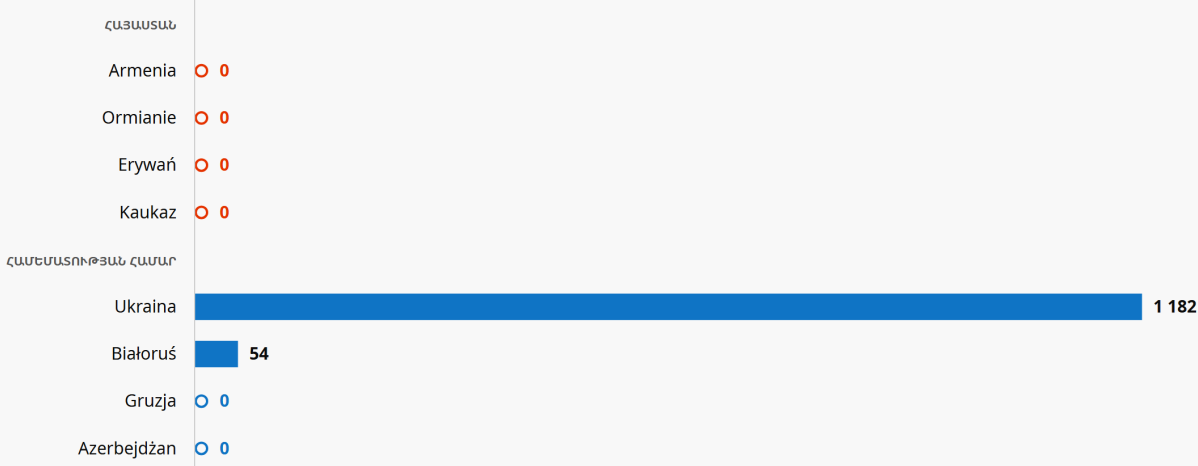
Հայաստանը «տողի վերև» կհայտնվի միայն այն դեպքում, երբ լեհական կողմում լինի քաղաքական արտադրանք՝ երկկողմ ծրագիր, առաջնահերթության կարգավիճակ կամ նվիրված վիճակագրական հրապարակում: Մինչ այդ Հայաստանի մասին գիտելիքը հավաքվում է ներքևից՝ տողերից, ինչպես այս զեկույցում:

Կա նաև պարզ տեխնիկական պատճառ. պորտալի հավաքածուները նկարագրվում են բանալի բառերով, և երկրների անուններ այնտեղ գրեթե չկան: Աղյուսակը, որտեղ Հայաստանը մեկ տող է հարյուր երկրի շարքում, կատալոգում «Հայաստան» չի ասում: Բանալի բառերի մեկ կանոն այս զեկույցի կեսը կդարձներ ավելորդ:

Կատալոգի որոնումը Հայաստան չի գտնում

dane.gov.pl որոնողական համակարգի արդյունքների թիվն ըստ որոնված բառի՝ տվյալների հավաքածուներ, ռեսուրսներ, հաստատություններ, նորություններ և կիրառման օրինակներ միասին:

■ Հայաստանին վերաբերող բառեր ■ համեմատական բառեր

Աղբյուր՝ api.dane.gov.pl/1.4/search, 2026 թ. սեպտեմբերի 13

CSIN · ՄԱՀՀԻ / AIISA

Կատալոգի որոնման արդյունքներն ըստ բառի, 2026 թ. սեպտեմբերի 13: Հայաստանին վերաբերող բոլոր բառերը զրո արդյունք են տալիս, հարևանները՝ նույնպես:

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ 2

Միգրացիոն կապը՝ վիզայից կացության

2022 թ. թռիչքը՝ 7 874-ից 21 989 մուտք, համընկնում է տարածաշրջանային ցնցումների տարվա հետ, բայց հաջորդ երկու տարիները ցույց են տալիս ոչ թե անկում, այլ նոր մակարդակ՝ մոտ 20 հազար մուտք տարեկան, գրեթե ամբողջությամբ օդանավակայաններով: Ցամաքային ուղի Հայաստանից Լեհաստան չկա. Ուկրաինայի սահմանով մուտքերը 2022 թ. 5 187-ից նվազել են 1 926-ի 2024 թ.:

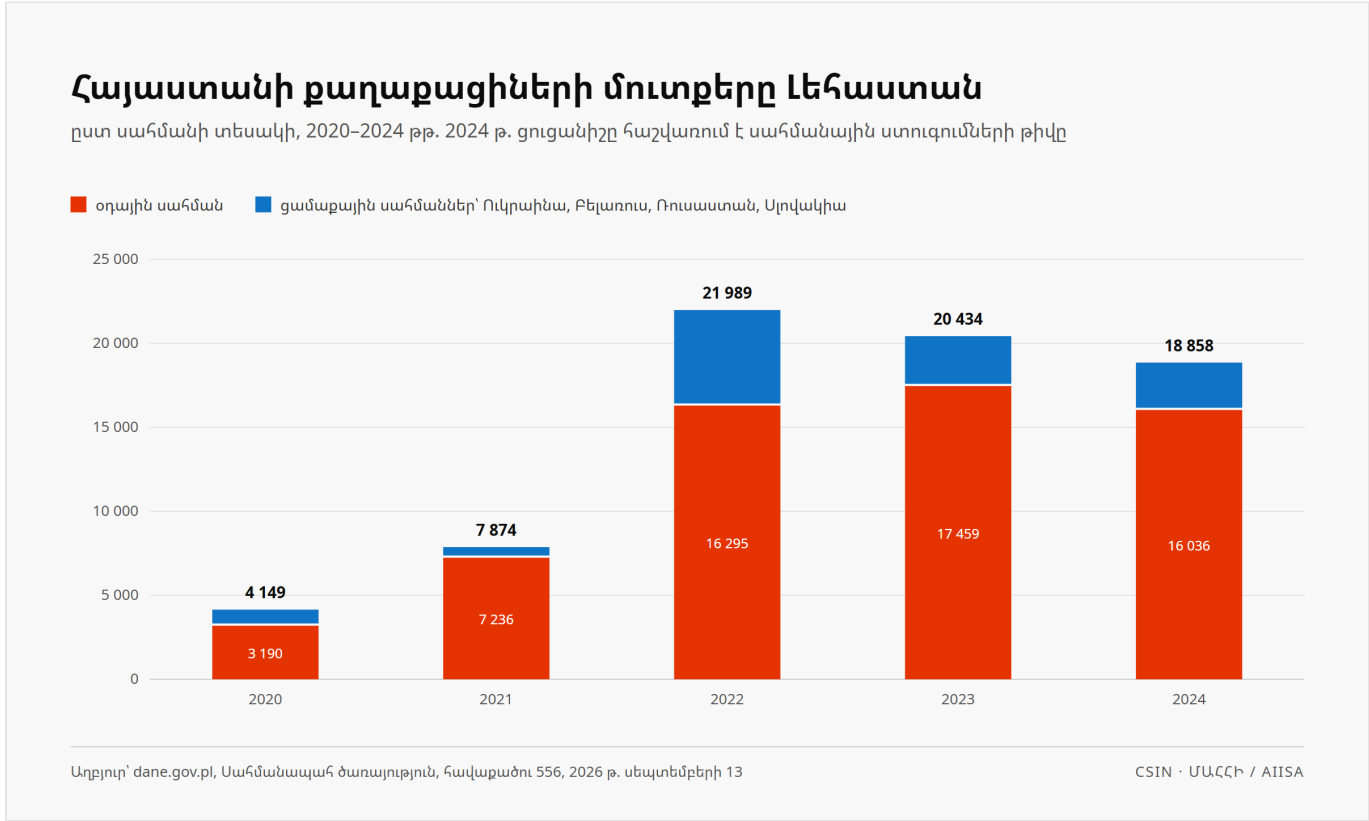
Վիզաները շարժվում են հակառակ ուղղությամբ՝ 2022 թ. երկրորդ կիսամյակի 3 287-ից մինչև 1 767 2025 թ. առաջին կիսամյակում. 2026 թ. առաջին կիսամյակի 2 297-ը մասնակի վերականգնում է, ոչ թե միտման փոփոխություն: Մուտքերի կայուն մակարդակի ֆոնին վիզաների նվազումը հավանաբար նշանակում է, որ ավելի շատ մարդ ճամփորդում է կացության թույլտվությամբ կամ այլ երկրների վիզայով: Պորտալում կացության

թույլտվությունների տվյալներ չկան, ուստի սա վարկած է, ոչ եզրակացություն:

Դպրոցը տալիս է կապի ամենաորոշակի չափը: 681 աշակերտ 234 տողում նշանակում է, որ ընտանիքները տարածված են ամբողջ երկրով, ոչ թե մեկ-երկու քաղաքում: Հայերենի փոքրամասնության դասընթաց հաճախում է ընդամենը 45 երեխա երեք քաղաքում: Տարբերությունը՝ ավելի քան 600 երեխա, սփյուռքի կրթական քաղաքականության թիրախ է, և տվյալները թույլ են տալիս այն տեղայնացնել մինչև համայնքի մակարդակ:

Քաղաքացիությունը հաստատուն, ոչ ալիքային գործընթաց է. տարեկան մի քանի տասնյակից մինչև հարյուր Հայաստանի քաղաքացի դառնում է Լեհաստանի քաղաքացի (2011 թ.՝ 82 շնորհում, 2023 թ.՝ 34 շնորհում և 51 ճանաչում): Ապաստանի հայտերը՝ 7-ից 109 ժամանակաշրջանում. Հայաստանը լեհական վիճակագրության մեջ փախստականների ծագման երկիր չէ:

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 2

Հայաստանի քաղաքացիների մուտքերը Լեհաստան ըստ սահմանի տեսակի, 2020–2024 թթ.: 2024 թ.՝ սահմանային ստուգումների թիվը:

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ 3

Ֆինանսավորման ալիքները՝ ներքինը կայուն է, արտաքինը՝ պատահական

Ներքին գործերի և վարչարարության նախարարության ազգային փոքրամասնությունների գիծը միակ ալիքն է, որտեղ Հայաստանին առնչվող աշխատանքը ֆինանսավորվում է ամեն տարի, կանխատեսելի կանոններով: Երեք կազմակերպություն ամեն տարի, ևս մի քանիսը՝ պարբերաբար. ժառանգություն, հրատարակություններ, երիտասարդության ուղևորություններ, «Ավելիս» պարբերականը: Այս գիծը Հայաստանի մասին չէ, այն լեհահայերի մասին է, բայց հենց այն է պահում հայկական թեման Լեհաստանի հանրային տարածքում:

Արտաքին գործերի նախարարության մրցույթներում պատկերն այլ է: Հանրային դիվանագիտության մրցույթներում Հայաստանը երևում է 2020–2021 թթ. («Լեհական օրեր Հայաստանում», CASE-ի վերլուծությունը), զարգացման և մարդասիրական մրցույթներում՝ մեկ անգամ, 2021 թ.: Պատճառը կառուցվածքային է. Լեհաստանի զարգացման համագործակցության 2021–2030 թթ. բազմամյա

ծրագրի առաջնահերթ երկրների շարքում Հայաստանը չկա, կան Վրաստանը, Մոլդովան, Ուկրաինան և Բելառուսը: Առանց այդ կարգավիճակի Հայաստանին նվիրված հայտերը մրցում են «այլ երկրներ» շարքում:

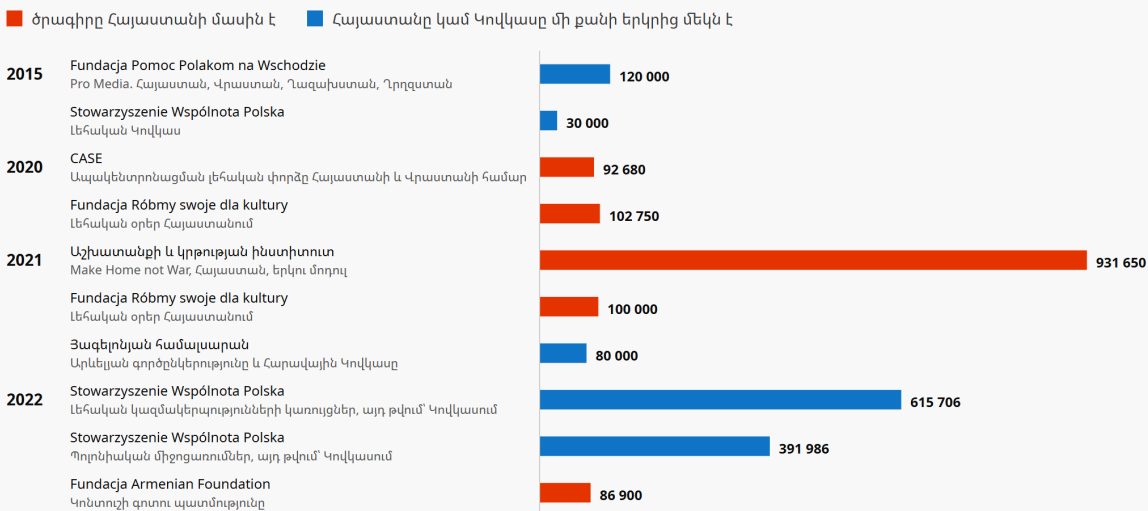
Արտերկրի լեհերի մրցույթներում Կովկասը խմբավորված է Հեռավոր Արևելքի հետ, որովհետև լեհական համայնքը Հայաստանում փոքր է: Հայաստանի համար այս ալիքը երկրորդական է և կմնա այդպիսին:

Ինչ է սա նշանակում: Հայաստանի հետ աշխատող կազմակերպությունների համար Լեհաստանում ամենամոտ գործընկերը լեհահայ կազմակերպություններն են, որոնք արդեն կայուն ալիքի մեջ են, իսկ հանրային դիվանագիտության տարեկան մրցույթը՝ մուտքը ԱԳՆ գիծ: Երկարաժամկետ նպատակը Հայաստանի ներառումն է զարգացման համագործակցության ծրագրի հաջորդ վերանայման ժամանակ. դա դիվանագիտական խնդիր է, ոչ թե ծրագրային:

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 3

Դրամաշնորհներ, որոնց նկարագրում Հայաստանը կամ Կովկասն է

Արտաքին գործերի նախարարության և Վարչապետի աշխատակազմի մրցույթներում տրամադրված գումարը, զլոտի, 2015–2022 թթ.

Աղբյուր՝ dane.gov.pl, հավաքածուներ 1207, 2075, 123, 3114, 2026 թ. սեպտեմբերի 13

CSIN · ՄԱՀՀԻ / AIISA

Հայաստանը կամ Կովկասը նշող դրամաշնորհները ԱԳՆ և Վարչապետի աշխատակազմի մրցույթներում, 2015–2022 թթ.:

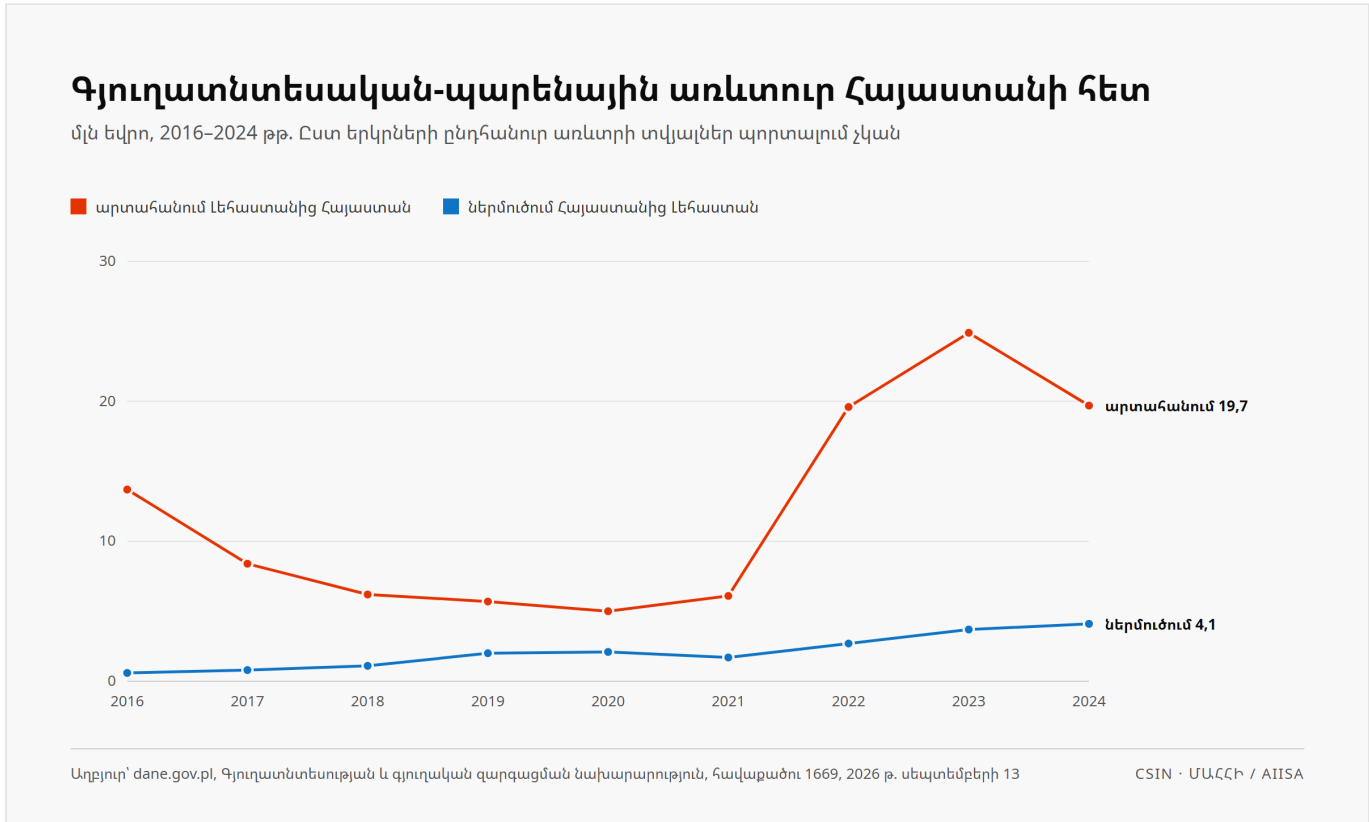
ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ 4

Առևտուր առանց տվյալների և հինգ բաց, որոնք ունեն հասցեատեր

Գյուղատնտեսական-պարենային արտահանումը Հայաստան 2020 թ. 5,0 մլն եվրոյից հասել է 24,9 մլն-ի 2023 թ. և 19,7 մլն-ի 2024 թ.: Հնգապատիկ աճ երեք տարում. պատճառները պորտալի տվյալներից չեն երևում, և այս զեկույցը դրանք չի ենթադրում: Ներմուծումը Հայաստանից մնում է չնչին՝ 4,1 մլն եվրո, հարաբերակցությունը՝ մոտ մեկը հինգի:

Սա միայն մեկ նախարարության մեկ ֆայլն է: Ընդհանուր առևտուրը, ծառայությունները, ներդրումները պորտալում չկան: Աղյուսակի հինգ բացից մի քանիսը գոյություն ունեն պորտալից դուրս՝ ԱԳՆ պայմանագրերի բազան, Օտարերկրացիների վարչության migracje.gov.pl-ը, Վիճակագրության գլխավոր վարչության առևտրի բազան: Բացը բաց տվյալների պորտալին է, ոչ թե պետության. հենց դա է դարձնում այն լրացնելի:

ԳԾԱՊԱՏԿԵՐ 4

Լեհաստանի գյուղատնտեսական-պարենային առևտուրը Հայաստանի հետ, մլն եվրո, 2016–2024 թթ.:

Աղյուսակ 1. Հինգ բաց, որտեղ դրանք պետք է լինեին և ով կարող է դրանք հարցնել

ԻՆՉ ԶԿԱ ՊՈՐՏԱԼՈՒՄ	ՈՐՏԵՂ Է ԿԱՍ ՊԵՏՔ Է ԼԻՆԵՐ	ՈՎ ԿԱՐՈՂ Է ՀԱՐՑՆԵԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՑ
Երկկողմ պայմանագրերի և համաձայնագրերի գրանցամատյան	ԱԳՆ. գոյություն ունի պորտալից դուրս՝ Internetowa Baza Traktatowa	ՀՀ ԱԳՆ, դեսպանությունը Վարշավայում
Զարգացման համագործակցության ծրագրերի բազա	ԱԳՆ, Polska Pomoc. պորտալում կան միայն մրցույթների արդյունքներ	ՀՀ ԱԳՆ
Ընդհանուր առևտուր ըստ երկրների	Վիճակագրության գլխավոր վարչություն. առանձին բազա, պորտալում միայն հղում	Վիճակագրական կոմիտե
2021 թ. մարդահամարի ազգային կազմ (հայեր)	Վիճակագրության գլխավոր վարչություն. 2011 թ. աղյուսակները կան, 2021-ինը՝ ոչ	Սփյուռքի գործերի հանձնակատար
Կացության թույլտվություններ ըստ քաղաքացիության	Օտարերկրացիների հարցերով վարչություն. պորտալում միայն հղում migracje.gov.pl-ին	Դեսպանություն, ՄԱՀՀԻ

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ով ինչ կարող է անել այս տվյալներով

Զեկույցի արժեքը ոչ թե բացահայտումն է, այլ հասցեականությունը:
Յուրաքանչյուր առաջարկություն կապված է կոնկրետ հավաքածուի հետ,
որը կարելի է բացել այսօր:

Աղյուսակ 2. Առաջարկություններ ըստ հասցեատերերի

ՀԱՍՑԵԱՏԵՐ	ԻՆՉ ԱՆԵԼ	ՈՐ ՏՎՅԱԼՆԵՐՈՎ
ՀՀ ԱԳՆ և դեսպանությունը Վարչապետի	Օգտագործել 65 հավաքածուի ցանկը որպես երկկողմ խորհրդակցությունների տվյալային հիմք: Բարձրացնել պայմանագրերի և զարգացման ծրագրերի բազաների բացը: Առաջարկել պորտալի բանալի բառերում երկրների անուններ:	Մաս 1, աղյուսակ 9. այս մասի աղյուսակ 1
Սփյուռքի գործերի գլխավոր հանձնակատարի գրասենյակ	681 աշակերտ 234 տողում՝ ըստ համայնքների, 45 երեխա հայերենի դասընթացներում: Պլանավորել ժառանգության լեզվի ծրագիր լեհահայ կազմակերպությունների հետ, որոնք արդեն ֆինանսավորվում են:	Հավաքածուներ 1426, 276, 582
Վիճակագրական կոմիտե	Հայելային վարժանք՝ ինչ է ասում Հայաստանի բաց տվյալը Լեհաստանի մասին: Տվյալների փոխանակում Վիճակագրության գլխավոր վարչության հետ առևտրի ընդհանուր ցուցանիշների շուրջ:	Հավաքածու 1669
ՄԱՀՀԻ և վերլուծական կենտրոններ	Եռամսյակային մոնիթորինգ: Սահմանապահ ծառայության աղյուսակները և վիզաների կիսամյակային ֆայլերը թարմացվում են կանոնավոր. մեկ սկրիպտ ծրագրային ինտերֆեյսով բավարար է:	Հավաքածուներ 372, 556, 794, վիզաներ. API՝ Մաս 1, հավելված
Լրագրողներ	Երեք պատրաստի թեմա՝ 681 աշակերտ ամբողջ Լեհաստանում, վիզաների նվազում մուտքերի կայունության ֆոնին, մեկ մարդասիրական ծրագիր Հայաստանում 2021 թ.:	Մաս 1, գծապատկերներ 4–6
CSIN	Կրկնել մեթոդը այլ պորտալների համար՝ data.europa.eu, Վրաստան, Մոլդովա: Լեհերեն տարբերակ Լեհաստանի ԱԳՆ-ի և Երևանի դեսպանության համար: Տարեկան թարմացում սեպտեմբերի 13-ին:	Մաս 1, բաժին 1

**Հայաստանի մասին լեհական տվյալը կա: Այն
պարզապես ոչ ոք չէր հավաքել: Հաջորդ քայլը
հավաքելը չէ, այլ օգտագործելը:**

ՄԵԹՈԴ ԵՒ ՀԱՁՈՐԴ ՔԱՅԼԵՐ

Ինչ կարող է և ինչ չի կարող ասել այս վերլուծությունը

Սահմանափակումներ

- Մեկնաբանությունները վարկածներ են, ոչ թե պատճառահետևանքային եզրակացություններ: Պորտալի տվյալները ցույց են տալիս համընկնումներ, ոչ պատճառներ:
- Պորտալը լեհական պետությունը չէ: Մի քանի բաց գոյություն ունի պորտալից դուրս, և այս զեկույցը դրանք չի ուսումնասիրել:
- Միգրացիոն տվյալները վերաբերում են Հայաստանի քաղաքացիությանը, փոքրամասնության տվյալները՝ լեհահայերին: Երկու խմբերը գրեթե չեն համընկնում:
- 2024 թ. սահմանային ցուցանիշը ստուգումների թիվն է, ոչ թե անձանց. 2022 թ. դպրոցական հաշվառման հիմքը փոխվել է: Այս երկու շարքերի աճի մի մասը մեթոդի փոփոխություն է:

Մեթոդի փոխանցելիությունը

Երեք մակարդակի որոնումը՝ կատալոգ, աղյուսակների տողեր, ֆայլեր, կիրառելի է ցանկացած երկրի և ցանկացած ազգային պորտալի համար: Այս չափի պորտալի համար մեկ երկրի հետքը հավաքվում է մոտ մեկ աշխատանքային օրում, եթե ծրագրային ինտերֆեյսը թույլ է տալիս տողերի որոնում: Նույն մեթոդով կարելի է համեմատել Հայաստանը Վրաստանի և Մոլդովայի հետ նույն պորտալում, կամ Լեհաստանը այլ երկրների պորտալներում:

Հաջորդ քայլեր

- Տարեկան թարմացում սեպտեմբերի 13-ին՝ նույն սկրիպտով, նույն 65 հավաքածուով, նոր տողերով:
- Լեհերեն տարբերակ Լեհաստանի ԱԳՆ-ի, Երևանի դեսպանության և Թվայնացման նախարարության համար, առաջարկով՝ երկրների անունները բանալի բառերում:
- Հինգ բացի պաշտոնական հարցում՝ դեսպանության միջոցով, աղյուսակ 1-ի հասցեներով:
- Հայելային զեկույց՝ Լեհաստանը հայկական բաց տվյալներում, Վիճակագրական կոմիտեի և ՄԱՀՀԻ-ի հետ:

Հայաստանը տողերի արանքում. Մաս 2

Բովանդակության վերլուծություն, եզրակացություններ և առաջարկություններ

Զեկույցը պատրաստել են Կովկասյան սոցիալական նորարարության ցանցը (CSIN, Կատովիցե) և Միջազգային և անվտանգության հարցերի հայկական ինստիտուտը (ՄԱՀՀԻ, Երևան): Հեղինակներ՝ Պետրոս Թովմասյան և թիմը: Տվյալները՝ dane.gov.pl, 2026 թ. սեպտեմբերի 13-ի դրությամբ: Առաջին մասը՝ caucasian.network/en/news/armenia-between-the-lines:

Լուսանկարը՝ Vyacheslav Argenberg (CC BY 4.0), Wikimedia Commons: contact@caucasian.network · caucasian.network · aiisa.am